

УДК: 615.12:339.138

**МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРЕПАРАТІВ, ЯКІ
ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ
ЗАХВОРЮВАНЬ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ**

Рогуля О. Ю., Дегтярьова Л. М.

Національний фармацевтичний університет

Згідно з даними ВООЗ, тиреопатології серед захворювань ендокринних органів займають другу позицію після цукрового діабету. Аналіз статистичних даних свідчить про високий рівень ендокринних захворювань у структурі загальної захворюваності населення України: у 2017 р. зафіксовано майже 400 тис. випадків захворювань ендокринної системи, розладу харчування, порушення обміну речовин. Варто відмітити, що 68,% випадків хвороб виявлено у жінок, а кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань на 100 000 населення становила 928.

Встановлено, що у загальній поширеності ендокринної патології в Україні у 2017 р. 42,0% належало патології щитоподібної залози. У структурі захворювань щитоподібної залози, що входять до офіційної статистики, виділяють дифузний еутиреоїдний зоб, вузловий зоб, тиреотоксикоз, гіпотиреоз, тиреоїдити, рак щитоподібної залози. Вузли щитоподібної залози діагностують майже у половини населення планети, а щорічний приріст захворюваності вузловим зобом у людей молодого віку становить 0,1%, а у людей похилого віку — 2,0%. Ризик розвитку карциноми серед всіх вузлових утворень щитоподібної залози складає від 1% до 10,0%.

В сучасних соціально-економічних умовах зменшити кількість захворювань щитоподібної залози можна завдяки моніторингу стану залози та забезпечення доступності препаратів для профілактики та лікування тиреопатологій. Таким чином, актуальності набувають комплексні дослідження стану ринку та формування раціонального аптечного асортименту препаратів, які застосовуються для лікування та профілактики захворювань щитоподібної залози.

Під час дослідження визначено, що серед зареєстрованих лікарських препаратів для лікування та профілактики захворювань щитоподібної залози 58,7% належить препаратам левотироксину натрію; 23,9% — препаратам йоду; 10,9 % — сірковмісним похідним імідазолу (тіамазол); 6,5 % — сірковмісним похідним імідазолу (карбімазол). Нами розраховано частку ринку тиреотропних засобів, що входять до групи препаратів гормонів для системного застосування. Отримані дані свідчать про достатню стабільність ринкової частки зазначених препаратів (у натуральних показниках), яка у 2018 р. становила 42,6%, що на 1,5% менше порівняно з 2017 р. Водночас слід відмітити зростання ринкової частки у грошовому виразі до 43,9% у 2018 р. проти 34,5% у 2017 р., що в цілому відповідає тенденціям розвитку національного фармацевтичного ринку.

На підставі результатів аналізу обсягів реалізації (в упаковках) на ринку України тиреотропних засобів встановлено, що лідерами є препарати тиреоїдних гормонів, які широко застосовуються у консервативній терапії захворювань ши-

топодібної залози і сприяють зменшенню щитоподібної залози у хворих на еутиреодний зоб. Тиреотропним препаратом (на основі левотироксину натрію) у 2016 р. належало 72,8%, у 2017 р. — 75,5% та у 2018 р. — 74,6% серед тиреотропних засобів. Що стосується реалізації у грошовому виразі, то частка тиреотропних препаратів зросла з 69,4% у 2016 р. до 75,7% у 2018 р.

За обсягами реалізації у натуральному і грошовому виразі препаратом-лідером на ринку є L-тироксин 300 (Берлін-Хемі АГ, Німеччина, табл. 300 мкг, №50). Також до першої п'ятірки входять L-тироксин 50 (Берлін-Хемі АГ, Німеччина, табл. 50 мкг, №50), еутирокс (Мерк КГаА, Німеччина, табл. 300 мкг блістер, №300), еутирокс (Мерк КГаА, Німеччина, табл. 50 мкг блістер, №300). Вітчизняний препарат L-тироксин-Фармак® (Фармак, табл. 300 мкг, №5) є одним із лідерів на ринку за обсягом реалізації в упаковках, а еутирокс (Мерк КГаА, Німеччина, табл. 15 мкг блістер, №300) доповнює п'ятірку лідерів за реалізацією в грошовому виразі.

Економічна доступність та зручність антитиреодних препаратів обумовлюють їх пріоритетний характер застосування при встановленні діагнозу гіпертиреозу, обумовленого гіперфункцією щитоподібної залози. За даними Європейської тиреоїдної асоціації, антитиреодні препарати призначаються в переважній більшості випадків гіпертиреозу (84%). Серед тиреотропних засобів частка антитиреодних препаратів має тенденцію до скорочення: у 2016 р. препаратам належало у натуральному виразі 19,4% та у грошовому виразі 18,6%, у 2017 р. — 4,6% та 7,1% відповідно, у 2018 р. — 5,4% та 4,6% відповідно. Найбільше реалізуються на ринку лікарські препарати мерказоліл-Здоров'я (Здоров'я, Україна, табл. 5 мг контейнер, №300), тирозол (Мерк КГаА, Німеччина, табл. п/плів. оболонкою 5 мг, №50) та тирозол (Мерк КГаА, Німеччина, табл. п/плів. оболонкою 30 мг, №50).

З усіх видів тиреопатологій хвороби щитоподібної залози найбільш тісно пов'язані зі станом навколишнього середовища, оскільки структура і функція залози залежать від надходження в організм йоду та інших мікроелементів. Встановлено, що частка препаратів йоду, що застосовуються при захворюваннях щитоподібної залози, на національному ринку залишається стабільною протягом 2016-2018 р.р.. Зокрема, у 2018 р. препаратам належало по 20,0% від загального обсягу реалізації тиреотропних засобів у натуральному та грошовому виразі.

Безумовними лідерами за обсягами реалізації є лікарські засоби йодомарин® 300 (Берлін-Хемі АГ, Німеччина, табл. 300 мкг фл., №300), йодомарин® 100 (Берлін-Хемі АГ, Німеччина, табл. 100 мкг, №50) та антиструмін-Дарниця (Дарниця (Україна), табл. 3 мг, №300). Враховуючи офіційні дані ВООЗ, які свідчать, що близько третини жителів планети вживають недостатню кількість йоду, і те, що Україна входить до числа країн, де проблема йододефіцитних захворювань є актуальною, доцільно посилити рівень інформування населення про наслідки дефіциту йоду, які негативно впливають на якість життя та працездатність, та проводити профілактичні заходи шляхом стимулювання споживання йоду.